

T.C.
DIŐIŐLERİ BAKANLIĐI
Siyaset Planlama Genel M¼d¼r Yardımcılığı

7/3172

Sayı : B.06.0.SPGY.0.0-026.21-2008/463085
Konu : Yazılı Soru Önergesi/Şevket
Köse

ÇOK İVEDİ

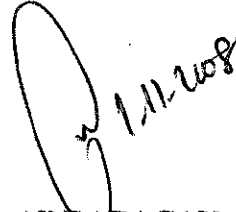
4 Kasım 2008

TBMM BAŐKANLIĐINA

İlgi: 06.05.2008 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-5776 sayılı yazıları.

Adıyaman Milletvekili Sayın Şevket Köse'nin 7/3172 esas numaralı yazılı soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmaktadır.

Saygılarımla arzederim.

Ali BABACAN
Dışişleri Bakanı

Ek: 4 sayfa.

**ADIYAMAN MİLLETVEKİLİ ŞEVKET KÖSE’NİN 7/3172 ESAS NO’LU YAZILI
SORU ÖNERGESİ**

SORULAR

Basın’a yansıyan bir habere göre, Ekim 2008 tarihinde yapılacak olan Birleşmiş Milletler (BM) Güvenlik Konseyi seçimlerinde, en az 128 üyenin oyunun gerektiği ve geçici üye seçilebilmek amacıyla Hükümetinizin birtakım çalışmalar yaptığı belirtilmektedir. 200 bin kişinin ölümüne, 2 milyon kişinin yerinden olmasına neden olmakla suçlanan Sudan Devlet Başkanı Ömer El Beşir’e zengin bir program hazırlanma nedeninin ve yine isimleri ülkemizde çok az bilinen kimi ülke liderlerinin ülkemizde ağır lanma nedeninin oy kazanmak olduğu belirtilmektedir. Yine bu süreçte, 10 Afrika ülkesinde yeni elçilikler açılacağı iddia edilmektedir. Bu iddialardan daha da önemli olmak üzere, yoksul küçük devletlerin BM’ye olan aidat borçları ödenerek, Genel Kurul’da oy kullanmalarının önünün açıldığı ve sırf bu nedenle 2003 sonundan bugüne dek yaklaşık 20 milyon dolar ödendiği vurgulanmaktadır. Ayrıca, küçük ülkelerin liderlerine zırhlı, tam donanımlı makam otomobilleri alındığı kaydedilmektedir. Bu bağlamda:

1. Oy avcılığı uğruna yapılan bu eylemleri doğru buluyor musunuz?
2. Protokol kurallarının altüst edildiği, kapüşonlu devlet görevlilerinin Anıtkabir’de boy gösterdiği, ismi uluslararası alanda kötü ün yapmış ülke liderlerine 21 pare top atışı yapıldığı göz önüne alınırsa bu gibi eylemlerin Türkiye’nin saygınlığına gölge düşürdüğünü düşünüyor musunuz?
3. Oy kazanmak uğruna bu kadar harcama yapılması ve bu yöntemle oy kazanılması ile 22 Temmuz seçimleri öncesinde halktan oy alabilmek için yapılan harcamalar arasında benzerlik buluyor musunuz?
4. 2008’de Türkiye’den Cumhurbaşkanı, Başbakan ve 12 Bakan’ın ziyaret ettiği Katar’dan EXPO 2015’te oy alamamış olmamız ve yine benzer şekilde çeşitli ülkelerinde 10 yeni elçilik kurulması düşünülen Afrika’nın tamamına yakınının aynı oylamada İtalya lehinde oy kullanması düşünülürse BM Güvenlik Konseyi seçimi için yapılan bu harcamalarının sonucunun fiyasko olacağına dair şüpheleriniz var mı?

CEVAP

Ülkemiz, geleneksel olarak yakın ilişkiler içinde bulunduğu kendisine komşu bölgelerin yanı sıra Afrika, Güneydoğu Asya, Pasifik ve Latin Amerika gibi dünyada öne çıkmaya başlayan coğrafyalarda da aktif bir dış politika izlemektedir. Ayrıca ülkemiz, dünyanın her köşesinde yaşanan afet ve buhranlarda mağdur insanların yardımına koşmayı bir insanlık görevi olarak kabul etmekte, bu anlayışla ve uluslararası camianın sorumlu bir üyesi olarak ihtiyaç sahiplerine doğrudan insani ve teknik yardım ulaştırmaktadır. Dış politika alanındaki bu etkin çalışmalarımızın doğal bir sonucu olarak uluslararası platformlarda Türkiye’nin görünürlüğü ve ağırlığı artmaktadır.

Uzak coğrafyalardaki ülkelerle karşılıklı ziyaretlerin sıklaştırılması, En Az Gelişmiş Ülkelerle münasebetlerin geliştirilmesi ve bu ülkelere sağladığımız insani ve kalkınma

yardımlarımızın artırılması, ülkemizin son dönemde uyguladığı çok yönlü dış politikanın gereğidir.

Birleşmiş Milletler, dünya üzerindeki tüm devletlerin temsil edildiği tek evrensel örgüt olarak, günümüzde karşı karşıya bulunduğumuz küresel sorunların çözümü için en etkili ve meşru platform niteliğini haizdir. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi ise, uluslararası barış ve güvenlikle ilgili yaşamsal sorunların ele alındığı ve tüm BM üyesi ülkeler üzerinde bağlayıcılığı bulunacak şekilde karar almaya yetkili olan bir organdır. BM Güvenlik Konseyinde temsil edilmek, tüm ülkeler için sadece bir itibar kaynağı olmakla kalmayıp, uluslararası barış ve güvenliği ilgilendiren konularda hem söz hakkına sahip olma avantajını, hem de buna paralel olarak büyük bir mesuliyet taşıma görevini beraberinde getirmektedir.

Aynı şekilde, gerçekleşmesi halinde ülkemizin uluslararası politikadaki sorumluluğunu daha da artırması beklenen BM Güvenlik Konseyi geçici üyeliğine adaylığımız da, esasen dış politikada artan görünürlüğümüzün bir yansıması olarak değerlendirilmeli ve devletimiz ile milletimizin tüm kesimlerince arzu edilen ve desteklenen bir adım olmalıdır.

Ülkemiz bu çerçevede, yaklaşık yarım asırdır temsil edilmediği BM Güvenlik Konseyinde 2009-2010 döneminde yer alabilmek için 17 Ekim 2008 tarihinde New York'ta yapılan seçimlere tabiatıyla özel bir önem atfetmiştir. Bu doğrultuda, sözkonusu seçimler için adaylığımızın açıklandığı 2003 yılından bu yana belirli bir program çerçevesinde gereken diplomatik lobi faaliyetlerinde bulunulmuştur. Sözkonusu çabalar neticesinde, Türkiye, 192 üye ülkenin 151'inin oyunu alarak 2009-2010 dönemi için BM Güvenlik Konseyi geçici üyeliğine seçilmiş bulunmaktadır.

Öte yandan, basında çıkan bazı haberlerde öne sürüldüğü gibi, Türkiye'nin aidat borcu yüzünden oy hakkını yitiren üyelerin 20 milyon ABD Doları'nı bulan borçlarını kapattığı yönündeki iddialar gerçeği yansıtmamaktadır.

Sudan Cumhurbaşkanı Ömer Hasan Ahmet El Beşir, Sayın Cumhurbaşkanımızın konuğu olarak 21-23 Ocak 2008 tarihlerinde ülkemize resmi bir ziyarette bulunmuştur. Ziyaret vesilesiyle, "Dışişleri Bakanlıkları Arasında Siyasi İstişare Mekanizması Kurulmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası"; "Eğitim, Bilim, Kültür ve Sanat, Basın-Yayın, Gençlik ve Spor Alanlarında İşbirliği Programı"; yaklaşık 9 milyon Avro değerindeki Kuzey Hartum Acil Su Temini Projesiyle İlgili Kredi Anlaşması ve Türk-Sudan İş Konseyi Kuruluş Anlaşması imzalanmıştır.

Sudan'la mevcut yakın ilişkilerimiz son yıllarda önemli bir ivme kazanmış; ticaret, tarım, sağlık, güvenlik ve eğitim alanlarında da kayda değer ilerlemeler sağlanmış; Türkiye ile Sudan arasındaki karşılıklı ticaret hacmi 2007 sonu itibarıyla 200 milyon Dolar'a yaklaşmıştır. Sudan'da faaliyet gösteren 80'in üzerindeki firmamızın buradaki yatırımlarının toplamı 300 milyon Dolar'ı aşmış; gelişen ticari ilişkilerin etkisiyle Sudan'da çalışan vatandaşlarımızın sayısı üç bine ulaşmıştır.

Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı'nın (TİKA) Afrika'da bulunan üç ofisinden biri Hartum'dadır. TİKA, Sudan halkının karşı karşıya bulunduğu zorlukları aşmasına yardımcı olmak amacıyla bu ülkede kapsamlı çalışmalar yürütmekte; başta tarım, hayvancılık, sağlık, eğitim ve su alanları olmak üzere ülkelerimiz arasındaki teknik işbirliğinin ilerletilmesi hususunda birçok başarılı projeye imza atmaktadır.

Sudan Cumhurbaşkanı El Beşir'in ziyareti, ikili ilişkilerin mevcut durumunun değerlendirilmesine, daha da geliştirilmesi için alınabilecek tedbirlerin gözden geçirilmesine, uluslararası ve bölgesel sorunların (Darfur sorunu dâhil) ele alınmasına imkân vermiştir. Türkiye, Darfur sorununa Sudan'ın birlik ve toprak bütünlüğü temelinde, barışçı bir çözüm bulunmasını arzu etmekte, bölge halkının sıkıntılarının çözümüne aktif ve çok yönlü katkıda bulunmaya çalışmaktadır.

Dış politikamızdaki çok boyutluluğun bir gereği olarak Afrika ülkeleriyle siyasi, askeri, kültürel ve ekonomik ilişkilerimize bir ivme kazandırmak amacıyla 1998 yılında "Afrika'ya Açılım Eylem Planı" oluşturulmuş; Dış Ticaret Müsteşarlığımızca, 2003 yılı başında, "Afrika Ülkeleriyle Ekonomik İlişkilerin Geliştirilmesi Stratejisi" hazırlanmış; 2005 yılı Hükümetimiz tarafından "Afrika Yılı" ilan edilmiştir. Bu çerçevede, karşılıklı üst düzey ziyaretler, yeni ekonomik ve ticari anlaşmaların akdi ve karşılıklı ticaret heyeti ziyaretleri teşvik edilmiş; kıtaya ilişkilerimize yeni bir hız ve içerik kazandırılmasına çalışılmıştır.

Afrika'ya açılımın önemi, ticareti artırmak, yeni pazarlara girmek, hammadde temini, yeni yatırım alanları bulmak, bölge kuruluşlarının olanaklarından yararlanmak, uluslararası kuruluşlarda destek sağlamak, 53 devleti barındıran kıta meselelerinde bilgi ve söz sahibi olmak hedeflerinden kaynaklanmaktadır.

Afrika'ya Açılım Politikası çerçevesinde son dönemde meydana gelen gelişmeler özetle aşağıda sunulmaktadır:

- Türkiye, 12 Nisan 2005 tarihinde Afrika Birliği'nde (AfB) gözlemci ülke statüsünü kazanmış ve 5 Mayıs 2005 tarihinde Addis Ababa Büyükelçimizin AfB nezdinde akredite edilmiştir. AfB'nin Ocak 2008'de Addis Ababa'da yapılan Zirvesinde alınan kararda, ülkemizin Afrika Birliği'nin stratejik ortaklarından biri olduğu teyit edilmiştir.
- Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığının (TİKA) Addis Ababa (2005) ve Hartum'dan (2006) sonra Sahraaltı Afrika'daki üçüncü ofisi 2007 yılı başında Dakar'da faaliyetine başlamış; THY'nin 2006 yılında başlattığı Hartum, Addis Ababa, Lagos seferlerine 2007 yılında İstanbul-Johannesburg seferleri eklenmiştir.
- Sahraaltı Afrika (SAGA) ülkeleriyle ilişkilerimizin güçlendirilmesi, dış politikamıza gerek ekonomik gerek siyasi bakımdan yeni bir boyut kazandırılması ve bölgeye yönelik hedeflerimiz bakımından bu ülkelerdeki mevcut temsilciliklerimizin sayısının (halen Afrika'da toplam 12 Büyükelçiliğimiz mevcuttur) artırılmasına karar verilmiş; 15 Büyükelçilik daha açılması uygun görülmüş ve bu yöndeki çalışmalar 2008 Ocak ayı itibariyle başlatılmıştır.
- Gelişen ilişkiler ışığında, Etyopya ve Senegal 2006 yılında Ankara'da Büyükelçilik açmışlardır.
- Afrika ülkeleriyle gelişen ilişkilerimizin en somut göstergesi, kıta ülkeleriyle ticaret hacmimizde görülen artıştır. SAGA ülkeleriyle 2000 yılında 742 milyon Dolar olan ticaret hacmimiz, 2007 yılında yaklaşık 6 milyar Dolar'a yükselmiştir. 2005 yılında tüm Afrika ülkeleriyle yaklaşık 9 milyar Dolar olan karşılıklı dış ticaretimizde Kuzey Afrika'nın yeri 6 milyar, SAGA'nın yeri ise 3 milyar ABD Dolar'ı iken, 2007 yılında

Kıta ile olan 13 milyar ABD Dolar'ı tutarındaki ticaretimiz içinde SAGA'nın payı 6 milyara ulaşmıştır.

- Afrika ülkeleriyle ilişkilerimizin içinde bulunduğu aşamanın değerlendirilmesi ve ilişkileri daha da geliştirecek ilave yol ve yöntemlerin belirlenmesi amacıyla İstanbul'da 18-21 Ağustos 2008 tarihlerinde "Türkiye-Afrika İşbirliği Zirvesi" düzenlenmiştir. Afrika ülkelerinin Hükümet/Devlet Başkanlarının davet edildiği Zirvenin hazırlık çalışmaları AfB ile işbirliği halinde yürütülmüştür.